

Õiguskantsler

Kristi Peegel
MTÜ Eesti Laste ja
Noorte Diabeedi Ühing
kristi.peegel@diabeedikool.ee

Teie 17.02.2021 nr

Meie 22.03.2021 nr 16-4/210533/2101954

Austatud Kristi Peegel

Pöördusite õiguskantsleri poole murega, et halduskohtumenetluses tehtud sotsiaalvaldkonda puudutavad kohtulahendid jäävad tihti avalikustamata ja seetõttu ei ole inimestel võimalik tutvuda kohtupraktikaga.

Täna Teid olulise küsimuse eest.

Kohtumenetluse avalikkuse põhimõte hõlmab ka kohtuotsuse avalikku kuulutamist ja aitab tagada õigust õiglasele kohtumenetlusele. Avalikkusel peab olema võimalik tutvuda kohtupraktikaga ja üldjuhul peaksid kohtuotsused olema kõigile kättesaadavad. See tähendab, et kohtumenetluse avalikkust ja kohtuotsuste avaldamist peaks piirama nii vähe kui võimalik.

Samas lubab [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 24 piirata kohtumenetluse avalikkust ja kohtuotsuste avalikustamist, kui see on kohtu hinnangul vajalik näiteks alaealise või eraelu kaitsmiseks. Seetõttu on Riigikogu loonud menetluseadustikes võimalused kohtuotsuse avalikustamist piirata, näiteks võib menetluses osaleva inimese nime kohtuotsuses asendada initsiaalidega. Mõnikord ei piisa aga nime asendamisest initsiaalidega või eraeluliste andmete eemaldamisest kohtuotsusest, kui kohtuotsuse kontekst võimaldab siiski inimese identifitseerida. Niisugusel juhul on põhjendatud kohtuotsuse avaldamata jätmine. Ometi ei tähenda see, et mõne valdkonna kohtuotsuseid üldse ei avalikustata.

Sama teema kerkis umbes aasta tagasi, seda arutati 5. veebruaril 2020 toimunud ümarlaul, mis käsitles kohtumenetluse avalikkust. Selgus, et sotsiaalvaldkonda puudutavad kohtulahendid ei olnud tõesti üldsusele kättesaadavad, kuid seda praktikast lubati muuta. Pärast Teie avalduse saamist võtsime ühendust nii Tallinna Halduskohtu kui ka Tallinna Ringkonnakohtu esimehega ja uurisime, mida on probleemi lahendamiseks ette võetud. Mõlema kohtu praktika on praeguseks muutunud. Tallinna Ringkonnakohtus vaadati tagantjärele üle ka kuni viie aasta tagused sotsiaalvaldkonna kohtulahendid.

Niisiis ei tohiks kohtulahendite kättesaadavuses süsteemset probleemi olla, kuid mure on tõesti nende kohtuasjade pärast, mille menetlus on täielikult kinniseks kuulutatud. Nimelt lubab [halduskohtumenetluse seadustiku](#) § 175 lõige 4 eraelu puutumatuse kahjustamise vältimiseks jätta kohtuotsuse avaldamata, kui seda taotleb andmesubjekt või seda otsustab kohus omal algatusel. Selle sätte puhul on tegemist kaalutusotsusega – kohtunik võib avaldada otsuse eraelu puutumatust kahjustavate andmeteta, avaldada üksnes resolutsiooni või siis otsust üldse mitte avaldada.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Nii Tallinna Halduskohtu esimees kui ka Tallinna Ringkonnakohtu esimees jagasid meie seisukohta, et kohtunikud peaksid ka sellistel juhtudel siiski kaaluma, kas oleks võimalik avalikustada kohtuotsuse see osa, mis puudutab õigusnormide tõlgendamist või õiguslikke põhjendusi. Vastasel juhul ei ole võimalik tutvuda kohtupraktikaga. Mõlema kohtu esimehe kinnitusel on see sõnum kohtunikele edastatud. Teie avalduses viidatud Tallinna Ringkonnakohtu lahendid on nüüdseks ka avalikult kättesaadavad.

Tõstasime küsimuse ka kohtute haldamise nõukoja istungil 19. märtsil 2021, kui arutati [kohtumenetluse avalikkuse suurendamiseks ettevalmistatava eelnõuga](#) seotud teemasid. Istungil osalejad nõustusid, et üldsusel on õigus tutvuda ka tundlikumates valdkondades tehtud kohtuotsustega ja õigusnormide tõlgendustega. Riigikohtu halduskolleegiumi esimees lubas selle küsimuse üles võtta ka halduskohtute ümarlauanõupidamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise